

Приложение 4. Съществуващото е възможно: Анализ на структурните алтернативи на АЕЦ „Белене“ на основата на Електроенергийния и мощностния баланс до 2025 г.

ОПИСАНИЕ НА РАЗПОЛАГАЕМИТЕ МОЩНОСТИ ДО 2025 Г.....	2
1. КОНДЕНЗАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ЧЕРНИ КАМЕННИ ВЪГЛИЩА.....	2
1.1. ТЕЦ „ВАРНА“	2
1.2. ТЕЦ „РУСЕ“ (блокове 3 и 4)	2
2. КОНДЕНЗАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА КАФЯВИ ВЪГЛИЩА	3
2.1. ТЕЦ „БОБОВ ДОЛ“	3
3. КОНДЕНЗАЦИОННИ НА ЛИГНИТНИ ВЪГЛИЩА.....	4
3.1. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК – AES“	4
3.2. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК – ENEL“	4
3.3. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК 2“	4
3.4. ТЕЦ „МАРИЦА-3“	5
4. ТОПЛОФИКАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ВЪГЛИЩА	5
5. ТОПЛОФИКАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ПРИРОДЕН ГАЗ, ВКЛ. ССГТ.....	5
6. ПРОМИШЛЕНИ ЦЕНТРАЛИ НА ВЪГЛИЩА	5
7. ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ.....	6
7.1. АЕЦ „КОЗЛОДУЙ“	6
8. ВЕЦ СЪС СЕЗОННИ, ГОДИШНИ И МНОГОГОДИШНИ ИЗРАВНИТЕЛИ.....	6
9. ВЕЦ НА ТЕЧАЩИ ВОДИ	6
10. ВЯТЪРНИ ЦЕНТРАЛИ.....	6
11. СЛЪНЧЕВИ ЦЕНТРАЛИ	7

Първата стъпка на електроенергийния и мощностния баланс трябва да бъде добросъвестното инвентаризиране на наличните мощности по отношение на моралния и физическия ресурс, възможностите за рехабилитиране и удължаване на работата, приваждане в съответствие с нормативните документи за опазване на околната среда, конкурентоспособност в пазарна среда, маневрени свойства и място в товаровата диаграма, налични ограничения, произтичащи от фактори като „национален ресурс“, „социална значимост“, „влияние върху енергийна независимост“, „неотменими задължения“ и т.н.

Втората стъпка е оценка на потенциала на новите и заместващи мощности, които са в необратим стадий на изграждане.

Третата стъпка е оценка на потенциала на генериращите мощности на ВЕИ, като национално задължение, поето в рамките на ЕС; тази оценка трябва да бъде спрегната с необходимите балансиращи мощности – налични или необходими, енергоносител, маневреност, управляемост и управление и т.н.

Последната стъпка е съпроводена с редица неопределености, поради което, с цел гарантиране на сигурността на електроснабдяването, **балансът трябва да се базира на твърдо**

поети задължения и осигурени ресурси за реализиране на тези задължения. Този аргумент е причина в баланса да бъде приет песимистичен сценарий за развитието на ВЕИ в интервала до 2025 г.

В Приложения 1 и 2 е показан енергийния и мощностния баланс на страната за хоризонт до 2025 г. Той е избран според два основни аргумента: хоризонт, отдалечен на повече от 15 г. е несигурен (в това отношение негативният опит е налице); от друга страна в него трябва да бъде разположен най-дългият инвестиционен цикъл за нова или заместваща мощност, например АЕЦ.

ОПИСАНИЕ НА РАЗПОЛАГАЕМИТЕ МОЩНОСТИ ДО 2025 Г.

1. КОНДЕНЗАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ЧЕРНИ КАМЕННИ ВЪГЛИЩА

1.1. ТЕЦ „ВАРНА“

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Варна“ е 1260 MW. Централата изгаря вносни черни каменни въглища посредством течно шлакоотделяне в котлите. Тази технология се характеризира с много високо ниво на емисиите на NO_x. Предимство е морският транспорт на въглищата. На пристанището могат да акустират въглевози с товароизместимост до 60 kt.

ТЕЦ „Варна“ трябва да бъде рехабилитирана с цел удължаване на живота с минимум 15 години, повишаване на икономичността, привеждане в съответствие с нормативните документи за опазване на околната среда и, при възможност, за **работа в регулиращ и подвърхов режим** (статична маневреност 50 ÷ 100 % N_n и ежеседмични спирания и пускания на агрегатите), преминаване от хидравлично към сухо депониране на шлаката и пепелта.

Рехабилитацията трябва да се състои основно от: **смяна на горивната база със суббитуминозни нископепелни, с ниско съдържание на сяра въглища**, евентуално **смяна на технологията на изгаряне – от течно на твърдо шлакоотделяне**, смяна на турбините на блокове 1 ÷ 3, реконструкция на турбини 4 – 6 с цел повишаване на икономичността, смяна на ключови елементи с изчерпан ресурс, модернизиране на системите за управление, реконструиране на депото с цел преминаване от хидравлично полусухо депониране на шлаката и пепелта. След рехабилитиране централата може да участва в електроенергийния баланс **като условно подвърхова** при 2500 - 6000 h използваемост на инсталираната мощност и с 1000 - 1200 MW в мощностния баланс; централата участва в регулирането на честотата и обменната мощност на ЕЕС.

1.2. ТЕЦ „РУСЕ“ (блокове 3 и 4)

Инсталираната мощност на двата блока е 220 MW, които изгарят черни каменни въглища посредством течно шлакоотделяне в котлите. Тази технология се характеризира с много високо ниво на емисиите на NO_x. Въглищата се транспортират по море и р. Дунав.

Блокове 3 и 4 в ТЕЦ „Русе“ трябва да бъдат рехабилитирани с цел удължаване на живота с минимум 15 години, повишаване на икономичността, привеждане в съответствие с

нормативните документи за опазване на околната среда и, при възможност, за **работа в регулиращ и подвърхов режим** (статична маневреност $50 \div 100 \% N_n$) и ежеседмични спирания и пускания на агрегатите, преминаване от хидравлично към сухо депониране на шлаката и пепелта.

Рехабилитацията трябва да се състои основно от: **смяна на горивната база с нископепелни, с ниско съдържание на сяра въглища**, евентуално **смяна на технологията на изгаряне – от течно на твърдо шлакоотделяне**, реконструкция или смяна на турбините с цел повишаване на икономичността, смяна на ключови елементи с изчерпан ресурс, модернизиране на системите за управление, реконструиране на депото с цел преминаване от хидравлично към сухо депониране на пепелта и сгурията.

След рехабилитиране централата може да участва в електроенергийния баланс **като условно подвърхова** при 2500 - 6000 h използваемост на инсталираната мощност и със 180 - 200 MW в мощностния баланс; блоковете могат да участват в регулирането на честотата и мощността на ЕЕС.

2. КОНДЕНЗАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА КАФЯВИ ВЪГЛИЩА

2.1. ТЕЦ „БОБОВ ДОЛ“

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Бобов дол“ е 630 MW. Поради проблеми с горивна база на централата, инсталираната мощност е редуцирана на 570 MW. Горивната база е микс от кафяви и лигнитни местни въглища. **Централата е ситуирана близо до потенциалните пазари на електроенергия в региона.** ТЕЦ „Бобов дол“ трябва да бъде рехабилитирана с цел удължаване на живота с минимум 15 години, повишаване на икономичността, провеждане в съответствие с нормативните документи за опазване на околната среда и, по възможност, за работа в **регулиращ и подвърхов режим** (статична маневреност $50 \div 100 \% N_n$ и ежеседмични спирания и пускания на агрегатите), преминаване от хидравлично към сухо депониране на шлаката, пепелта и продукта от десулфуризацията, увеличаване на мощността до номиналната (инсталираната).

Рехабилитацията трябва да се състои основно от: реконструкция на турбините с цел повишаване на икономичността, реконструкция на котлите с цел намаляване на NO_x , изграждане на сероочистващи инсталации, смяна на ключови елементи с изчерпан ресурс, реконструиране на депото с цел преминаване от хидравлично към сухо депониране на шлаката, пепелта и продукта от десулфуризацията.

След рехабилитиране, централата може да участва в електроенергийния баланс **като условно подвърхова** при $2500 \div 6000$ h използваемост на инсталираната мощност и с 500/570 MW в мощностния баланс; централата участва в регулирането на честотата и обменната мощност на ЕЕС.

3. КОНДЕНЗАЦИОННИ НА ЛИГНИТНИ ВЪГЛИЩА

3.1. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК – AES”

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Марица-изток – AES” е 670 MW. Горивната база са източномаришки лигнити от енергийната пачка. **Централата е ситуирана близо до потенциалните пазари на електроенергия в региона.** ТЕЦ „Марица-изток – AES” е проектирана в съответствие с изискванията на нормативните документи за опазване на околната среда, включително сухо депониране на сгурията, пепелта и продукта от десулфуризацията на димните газове.

Централата може да участва в електроенергийния баланс **като базова** при 6000 - 7000 h използваемост на инсталираната мощност и с 670 MW в мощностния баланс; централата може да участва в регулирането на честотата и обменната мощност на ЕЕС.

3.2. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК – ENEL”

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Марица-изток – ENEL” е 908 MW. Горивната база са източномаришки лигнити от енергийната пачка. **Централата е ситуирана близо до потенциалните пазари на електроенергия в региона** и има връзка посредством два електропровода на 400 kV с Република Турция.

ТЕЦ „Марица-изток – ENEL” е рехабилитирана през периода 2006 ÷ 2009 г. с цел удължаване на живота с минимум 15 години, повишаване на икономичността; приведена е в съответствие с нормативните изисквания за опазване на околната среда.

Рехабилитирани са основно: турбините с цел повишаване на икономичността, котлите, на които са сменени екраните, ключови елементи и горивните уредби, системите за управление; изградени са сероочистващи инсталации и инсталация за обезводняване на гипса (голяма част от отпадъчния продукт от десулфуризацията на димните газове се използва в завод за производство на гипсокартон).

След рехабилитацията централата може да участва в електроенергийния баланс **като базова** при 6000 - 7000 h използваемост на инсталираната мощност и с 900 MW в мощностния баланс; централата участва в регулирането на честотата и обменната мощност на ЕЕС.

3.3. ТЕЦ „МАРИЦА-ИЗТОК 2”

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Марица-изток 2” е 1580 MW. Горивната база са източномаришки лигнити от енергийната пачка. **Централата е ситуирана близо до потенциалните пазари на електроенергия в региона.**

ТЕЦ „Марица-изток 2” се рехабилитира през периода 2005 ÷ 2011 г. с цел удължаване на живота с минимум 15 години, повишаване на икономичността; привежда се в съответствие с нормативните изисквания за опазване на околната среда.

Рехабилитирани са котлите, на които са сменени екрани, ключови и други елементи, модернизирани са горивните уредби; турбините на блокове 1 - 4 са сменени с по-икономични и с по-голяма мощност, а на блокове 6 ÷ 8 се модернизират със същата цел. Сменени са системите за управление, изградени са сероочистващи инсталации на блокове 1 ÷ 4, 7 и 8, а на блокове 5 и 6 са в процес на изграждане.

След завършване на рехабилитацията централата може да участва в електроенергийния баланс **като базова** при 6000 ÷ 6500 h използваемост на инсталираната мощност и с 1500 MW в мощностния баланс; централата участва в регулирането на честотата и обменната мощност на ЕЕС.

3.4. ТЕЦ „МАРИЦА-3“

Инсталираната мощност на ТЕЦ „Марица-3“ е 120 MW. Горивната база са източно-маришки лигнити от технологичната пачка, които са освободени, поради намаляване на производството на брикети.

През 2005 г. е рехабилитирана турбината. Останалите съоръжения се поддържат в задоволителна разполагаемост посредством удължени ремонти. В това състояние и след привеждане в съответствие с нормативните изисквания за опазване на околната среда, животът на централата е около и над 10 години.

Предстои изграждане на сероочистване инсталация и преминаване към сухо депониране на сгурията, пепелта и продукта от десулфуризация на димните газове.

Централата може да участва в електроенергийния баланс **като базова** с над 4000 h използваемост на инсталираната мощност и със 100 ÷ 110 MW в мощностния баланс.

4. ТОПЛОФИКАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ВЪГЛИЩА

Проблемът на топлофикационните централи на въглища е, че трябва да се приведат в съответствие с нормативните изисквания за опазване на околната среда.

5. ТОПЛОФИКАЦИОННИ ЦЕНТРАЛИ НА ПРИРОДЕН ГАЗ, ВКЛ. CCGT

Топлофикационните централи на природен газ и централите на въглища могат да участват в електроенергийния баланс като **базови в принуден режим** с използваемост около 4500 h на инсталираната мощност и 390 MW в мощностния баланс.

6. ПРОМИШЛЕНИ ЦЕНТРАЛИ НА ВЪГЛИЩА

Тези централи, обслужващи промишлеността, ще следват нейното развитие и реструктуриране, съпроводено с поддържане на необходимата разполагаемост посредством реконструкции, модернизации и нови инвестиции и привеждане в съответствие с нормативните изисквания за опазване на околната среда.

Промишлените електроцентрали могат да участват в електроенергийния баланс на страната с около 5000 - 6000 h използваемост на инсталираната мощност и с около 300 MW в мощностния баланс.

7. ЯДРЕНИ ЦЕНТРАЛИ

7.1. АЕЦ „КОЗЛОДУЙ“

Инсталираната мощност на АЕЦ „Козлодуй“ е 2000 MW. Ядреното гориво е внос от Русия. Завършена е рехабилитация на централата, с възможност животът на блоковете да бъде удължен до 2030 г. За този хоризонт е разработена стратегия за управление на отработеното ядрено гориво (ОЯГ) и радиоактивните отпадъци (РАО). Централата може да участва в електроенергийния баланс **като базова** със 7000 ÷ 7500 h използваемост на инсталираната мощност и с 1800 ÷ 2000 MW в мощностния баланс.

8. ВЕЦ СЪС СЕЗОННИ, ГОДИШНИ И МНОГОГОДИШНИ ИЗРАВНИТЕЛИ

Инсталираната мощност на ВЕЦ със сезонни, годишни и многогодишни изравнители, включително на ВЕЦ „Цанков камък“ и каскада „Горна Арда“ е 2803 MW. Част от тези централи се нуждаят от рехабилитация и модернизация. Целесъобразно е увеличаване на капацитета на ПАВЕЦ „Чаира“.

Мощността на ВЕЦ „Цанков камък“ и каскада „Горна Арда“ е напълно достатъчна, за да балансира най-оптимистичния сценарий за развитие на ветрогенераторните паркове до 2025 г.

В електроенергийния баланс ПАВЕЦ са включени с нулево участие.

ВЕЦ с изравнители, при средно валежна година, могат да участват **като върхови** с 1500 h използваемост на инсталираната мощност и с 800 ÷ 2800 MW¹⁾ в регулиране на мощностния баланс.

9. ВЕЦ НА ТЕЧАЩИ ВОДИ

Това са предимно микро ВЕЦ с обща мощност около 125 MW и използваемост около 2500 h годишно.

10. ВЯТЪРНИ ЦЕНТРАЛИ

Според Националния план на МИЕТ за действие за енергията от възобновяеми източници, капацитетът на ветрогенераторните паркове през 2020 г. трябва да достигне 1256 MW с производство 2,26 TWh.

По-оптимистична е прогнозата на Българската ветроенергийна асоциация, според която капацитетът през 2020 г. е 2750 MW с производство 6,33 TWh и 3875 MW с производство

---

¹⁾ В мощностния баланс са включени ПАВЕЦ.

8,91 TWh през 2025 г. Според Асоциацията за балансиране на ветропарковете през 2020 г. **ще са необходими 206 MW, а през 2025 г. – 291 MW регулиращи мощности.**

Негативното отношение на някои институции към възобновяемите енергийни източници и по-специално към ветроенергийния сектор е причина в електроенергийния баланс да бъде приет възможно най-песимистичния сценарий – 500 MW / 1,15 TWh / 2020 г. и 705 MW / 1,62 TWh / 2025 г.

11. СЛЪНЧЕВИ ЦЕНТРАЛИ

Според Националния план на МИЕТ за действие за енергията от възобновяеми източници капацитетът на соларните паркове през 2020 г. е 303 MW с производство 0,45 TWh.

И при слънчевите централи прогнозата на Българската фотоволтаична асоциация е по-оптимистична от тази на МИЕТ – прогнозираны са слънчеви централи с капацитет 1200 ÷ 1500 MW през 2020 г. с производство 1,8 ÷ 2,25 TWh.

Аргументите да бъде избран по-песимистичен сценарий за развитие са валидни и за слънчевите централи.

Електроенергийният и мощностният баланс на Република България към 2020 г. и 2025 г. в Приложения 1 и 2 показва, че **наличните генериращи мощности, включително планираните изключва необходимостта от други такива**, ядрени или конвенционални електроцентрали. Балансът, с включен 15 % оперативен резерв превишава значително най-оптимистичната прогноза на НЕК, приета като възможна горна граница на електропотреблението за хоризонт до 2025 г.

Необходими са, обаче институционална подкрепа и контрол за съхраняване на наличните мощности – АЕЦ „Козлодуй“ – блокове 5 и 6, ТЕЦ „Варна“, ТЕЦ „Бобов дол“, ТЕЦ „Марица-3“, ТЕЦ „Русе“ – блокове 3 и 4. Практиката на страните от ЕС показва, че рехабилитираните, с наличен физически ресурс мощности са значително по-ефективни от новоизгражданите, независимо от енергоносителя и че **отложените капиталовложения за ново строителство, особено в период на криза, могат да бъдат използвани с много по-голяма възвръщаемост, отколкото в енергетиката.**